

BESTIARI BARCELONÍ, FIGURES, MÚSIQUES I BALLS

Xavier Cordoní

El propassat mes de setembre, dins els actes previs de les Festes de la Mercè, festa major de Barcelona, es va presentar el CD *Toc d'Inici, Músiques del Seguici Popular de Barcelona*, a càrrec dels Ministrils del Camí Ral. El disc recull les músiques dels diferents elements d'imatgeria festiva integrants del protocol festiu municipal que són ballades cada any en l'acte inaugural de les festes barcelonines. És un acte simbòlic i representatiu on cada una de les figures, gegants i bestiar, mitjançant unes coreografies pensades especialment per a cada una de les peces i amb unes músiques, tradicionals o actuals, compostes tenint en compte el caràcter i la personalitat que l'imaginari clàssic otorga a cada element.

Les músiques i les coreografies de cada una de les bèsties i dels gegants, que es poden escoltar i contemplar en altres moments singulars del calendari festiu barceloní, s'interpreten en el «Toc d'Inici» com un conjunt ordenat i ritualitzat, que creix en emoció i significat dins el particular protocol de l'imaginari barceloní. Les danses són precedides per la sintonia anomenada tanmateix «Toc d'Inici» —adaptació d'una antiga tonada coneguda com a *Cançó de Barcelona*—, la qual ha esdevingut l'autèntica banda sonora de totes Les Festes de la Mercè i de moltes celebracions barcelonines que acaben desfilada—, cloent amb un ball del conjunt del Seguici Popular de Barcelona, l'anomenat «Toc final».

Les músiques són interpretades pel Ministrils del Camí Ral, una

àmplia formació de més de trenta músics, components de diversos grups de música tradicional de Barcelona i d'altres poblacions veïnes, integrada per flabiols, gralles, tarotes, sacs de gemecs, trombons, fiscorns, tubes i percussions, sota la direcció de Jordi Fàbregas, autor, d'entre d'altres balls dels elements del bestiar barceloní, del mateix «Toc d'Inici» i del «Toc final».

Els Ministrils del Camí Ral, formació que data de 1993, només s'aplega una vegada l'any, i ho fa per a la interpretació d'aquest pre-gó festiu i singular barceloní que és el «Toc d'Inici». Aquesta excepcionalitat, que els fa tan cars de veure'ls i d'escoltar, ens porta a demanar-los que es plantegin el realitzar més actuacions, i no només com a acompanyants musicals de la imatgeria festiva barcelonina, per què tots puguem gaudir d'una autèntica formació orquestral d'instrumentació tradicional.

L'aparició del CD *Toc d'Inici*, editat per TRAM, en una coproducció de la Coordinadora de Colles de Gegants i de Bestiar de la Ciutat Vella de Barcelona i el Centre Artesà Tradicionari, amb la col·laboració de l'Ajuntament de Barcelona. Institut de Cultura, no és ni més ni menys, que la cirereta que tanca tot un procés de feina i esforços de molta gent en recuperar i recrear figures, dissenyar un marc festiu i un paper per a aquestes, compaginant la simbologia tradicional amb un rol actualitzat i imaginatiu, elaborar coreografies, compondre músiques i, finalment, interpretant-ho.

El 1984, amb un nou plantejament festiu, amb un carrer recuperat per a les activitats col·lectives, on Barcelona volia retrobar la seva singularitat festiva amb molts i brillants antecedents, es van plantejar dos projectes redactats per mi mateix i centrats, bàsicament, en les celebracions i els elements festius de la Barcelona Vella, que pretenien per una banda, completar el calendari de celebracions barcelonines i, per altra, recuperar els elements d'imatgeria festiva de la ciutat, tot recreant-los o reinventant-los, i dels quals es guardaven nombroses referències documentals.

En el projecte «Recuperar la imatgeria festiva de la Barcelona Vella», s'indicava quantes i quines figures de les tradicions i les solemnitats barcelonines, tant les de representació antropomòrfica com de figuració zoomòrfica, s'havien de recuperar, i la funció que havien de representar en les celebracions que ens proposaven endegar en un altre projecte: «Recuperar les festes de la Barcelona Vella: Santa Eulàlia, el Corpus i la Carassa de Nadal».

La quantitat de personatges d'imatgeria que constaven en els diferents reculls, cròniques i relacions de solemnitats ens van aconsellar de centrar-nos en aquells dels quals teníem una referència més o menys certa de la seva presència a la ciutat i per un període de temps considerable i, d'altra banda, amb una incidència important a la societat barcelonina i les seves cerimònies, confirmada, tanmateix, per les referències documentals.



L'àliga de Barcelona



El lleó de Barcelona



La tarasca o cucafera de Barcelona



La víbria de Barcelona

